ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudců JUDr. Jakuby Camrdy a JUDr. Viktora Kučery v právní věci žalobce: **I. M.**, zastoupen Mgr. Ladislavem Bártou, advokátem se sídlem Purkyňova 787/6, Ostrava, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě, ze dne 8. 10. 2021, č. j. 20 Az 18/2021 - 37,

takto:

I. Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 8. 10. 2021, č. j. 20 Az 18/2021 - 37, **se ruší.**

II. Rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 2. 8. 2021, č. j. OAM-77/LE-VL17-VL13-2021, **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.

III. Žalobci **se** náhrada nákladů řízení **nepřiznává.**

IV. Odměna a náhrada hotových výdajů advokáta Mgr. Ladislava Bárty **se určují** částkou 3 400 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 (třiceti) dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

[1] Žalobou podanou dne 11 8. 2021 ke Krajskému soudu v Ostravě (dále jen „krajský soud“) se žalobce domáhal zrušení rozhodnutí ze dne 2. 8. 2021, č. j. OAM-77/LE-VL17-VL13-2021, jímž žalovaný zamítl podle § 16 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“) jako zjevně nedůvodnou žádost žalobce o udělení mezinárodní ochrany.

[2] Ze správního spisu vyplynulo, že žalobce podal dne 3. 7. 2021 žádost o udělení mezinárodní ochrany a dne 22. 7. 2021 s ním byl proveden pohovor k této žádosti. Žalobce je ukrajinské národnosti, v zemi původu naposledy žil v obci Bohakevica, Iršavský rajon, nacházející se v Zakarpatské oblasti. Je rozvedený a má dva dospělé syny; jeden žije v Moskvě, druhý na Ukrajině, ale nyní cestuje. Žalobce naposledy přicestoval do České republiky v roce 2015, od té doby se na Ukrajinu nevrátil. Do České republiky jezdil už dřív, a to pracovně, přičemž uvádí, že měl obstarané vízum, které si každé dva roky prodlužoval. Když si šel prodloužit vízum, zjistil, že má u státu velký dluh. O mezinárodní ochranu požádal, protože mu na Ukrajině vyhrožovala mafie. Jeho bratr, který zemřel v roce 2012, si od mafie půjčil 10 000 eur s tím, že vrátí 12 000 eur; před svojí smrtí stihl z půjčky splatit pouze 2 000 eur. Když jel žalobce naposledy na Ukrajinu vyřídit pozůstalost, mafie si ho našla a chtěla po něm peníze, které si půjčil jeho bratr. Žalobce jim na oko slíbil, že půjčku bratra splatí, místo toho odjel do České republiky a už se nevrátil. Od svých sousedů se dozvěděl, že ho mafie u něj doma opakovaně hledala a žádala na něj kontakt. Žalobce se zmínil o výhrůžných metodách mafie, o tom, že někteří lidé byli zabiti v lese a také o svém známém, který se zapletl s mafií, načež byl nalezen oběšený za zvláštních okolností. Je přesvědčen o tom, že kdyby se měl vrátit do své vlasti, mafie by ho našla a zabila. V rámci pohovoru popisuje neochotu ze strany policie a naznačuje její korupční jednání a spolupráci s mafií. V zemi původu neměl žalobce žádné problémy se státními orgány.

[3] Součástí spisu je protokol o seznámení s podklady rozhodnutí ze dne 30. 7. 2021. V něm žalobce popisoval, jak se ocitl v zařízení pro zajištění cizinců. Dle jeho slov se dostavil na policii k prodloužení dokladů, kde podepsal žádost, avšak žádné odezvy se mu od té doby nedostalo. Jednoho dne přijela na ubytovnu policie. Žalobce předložil svůj pas s překlenovacím vízem na tři měsíce, avšak policisté mu oznámili, že vízum skončilo. Následně obdržel výjezdní příkaz.

[4] Zmiňovaným rozhodnutím ze dne 2. 8. 2021, č. j. OAM-77/LE-VL17-VL13-2021, žalovaný zamítl žádost žalobce dle § 16 odst. 2 zákona o azylu jako zjevně nedůvodnou. V odůvodnění rozhodnutí žalovaný předestřel informace o politické situaci a stavu dodržování lidských práv na Ukrajině; na základě těchto informací a výpovědí žalobce konstatoval, že Ukrajinu lze v jeho případě považovat za bezpečnou zemi původu.

[5] Ke zmíněným obavám z mafie žalovaný podotkl, že žalobce nevyužil žádnou z forem právní ochrany dostupné v jeho vlasti a na nikoho se s žádostí o pomoc v souvislosti se svými potížemi neobrátil; namísto toho se omezil na pouhé konstatování, že nemá smysl se na policii obracet, protože spolupracuje s mafií. V této souvislosti žalovaný odkazuje na judikaturu Nejvyššího správního soudu a po vzoru citované pasáže rozsudku sp. zn. 6 Azs 8/2003 konstatuje, že je nutné nejdříve využít všechny dostupné prostředky vnitrostátní ochrany, než nastoupí nástroje ochrany mezinárodní. Žalovaný však na pomoc od státních orgánů své vlasti rezignoval, čili tyto orgány mu mohly těžko

pomoci. V případě žalobce proto dle žalovaného nelze dospět k závěru, že by mu byla ochrana příslušnými ukrajinskými orgány odmítnuta, tedy že by stát nebyl schopen či ochoten žadateli poskytnout ochranu. Žalovaný konstatoval, že skutečným důvodem podání žádosti o mezinárodní ochranu byla snaha o legalizaci pobytu žalobce v České republice; uzavřel, že žalobce v průběhu správního řízení neprokázal, že v jeho případě nelze Ukrajinu považovat za bezpečnou zemi původu; žádost o mezinárodní ochranu proto žalovaný zamítl podle § 16 odst. 2 zákona o azylu.

[6] Proti rozhodnutí žalovaného podal žalobce žalobu, kterou krajský soud rozsudkem ze dne 8. 10. 2021, č. j. 20 Az 18/2021 - 37, zamítl. Krajský soud uvedl, že v souladu s § 2 bod 24 vyhlášky č. 328/2015 Sb., kterou se provádí zákon o azylu a zákon o dočasné ochraně cizinců, ve znění vyhlášky č. 68/2019 Sb. (dále jen „prováděcí vyhláška“) Česká republika považuje Ukrajinu za bezpečnou zemi původu s výjimkou poloostrova Krym a částí Doněcké a Luhanské oblasti pod kontrolou proruských separatistů, přičemž žalobce netvrdil, že by byl jeho azylový příběh jakkoliv spojen s těmito výjimkami. Za situace, kdy je země původu považována za bezpečnou, leží důkazní břemeno na straně žadatele (žalobce) o mezinárodní ochranu, aby prokázal, že v jeho konkrétním případě tomu tak není, a proto jeho azylový příběh odůvodňuje věcné posouzení žádosti ve smyslu § 12 až § 14b zákona o azylu.

[7] Obavy žalobce z mafie, která po něm požaduje vrátit peníze poskytnuté jeho bratrovi, krajský soud odmítl jako azylově irelevantní. Odkázal na judikaturu Nejvyššího správního soudu, podle kterého k samotnému pronásledování musí přistoupit také záměrná nečinnost státních orgánů či jejich neschopnost poskytovat žadateli ochranu před původci pronásledování. Krajský soud poukázal na skutečnost, že se žalobce v souvislosti s jednáním vymahačů ani nepokusil využít dostupné prostředky právní ochrany v zemi původu, proto tedy nelze usuzovat na to, že by mu státní orgány odepřely poskytnutí ochrany před působením soukromých osob. Ačkoliv existují dílčí nedostatky např. v činnosti justice na Ukrajině, nelze dle názoru krajského soudu obecně říci, že se jedná o systémové nedostatky v činnosti státních orgánů, které by nasvědčovaly tomu, že občanům nebude zajištěna ochrana ze strany státu před soukromými osobami. Pochybnosti o činnosti ukrajinských státních složek nevyvolal u krajského soudu ani příběh žalobce z roku 2015, kdy měl být žalobce (dle vlastních slov) požádání policií o zaplacení 20 € v souvislosti s výmazem z registru dlužníků. Krajský soud odkázal na judikaturu Nejvyššího správního soudu, podle které Ukrajina není považována za zemi, v níž by příslušné orgány nebyly schopny či ochotny poskytovat účinnou ochranu před pronásledováním způsobeným nestátními subjekty.

[8] Krajský soud dospěl k závěru, že žalovaný dostatečně zjistil skutkový stav věci, přičemž žalobci se nepodařilo vyvrátit domněnku o tom, že Ukrajinu lze v jeho případě považovat za bezpečnou zemi původu a žalobu zamítl.

[9] Proti rozsudku krajského soudu podal žalobce (dále je „stěžovatel“) kasační stížnost, a to z důvodu uvedeném v § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Podle krajského soudu se stěžovateli nepodařila prokázat, že v jeho případě nelze Ukrajinu považovat za bezpečnou zemi. S tímto závěrem stěžovatel nesouhlasí a namítá, že krajský soud nesprávně

vyhodnotil podmínky uvedené v § 16 odst. 2 zákona o azylu. Stěžovatel se domnívá, že způsob, jakým krajský soud vyložil § 16 odst. 2 zákona o azylu je nepřijatelný, neboť nepřípustným způsobem zpřísňuje ustanovení čl. 36 odst. 1 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (dále jen „procedurální směrnice“).

[10] Výhrady stěžovatele směřují proti textaci § 16 odst. 2 zákona o azylu. Tvrdí, že česká právní úprava klade přísnější požadavky na žadatele o mezinárodní ochranu, neboť vyžaduje *prokázání* toho, že v individuálním případě nelze zemi považovat za bezpečnou, ačkoliv čl. 36 odst. 1 procedurální směrnice mluví toliko o *předložení závažných důvodů*. Český zákon tudíž nepřípustně zaměňuje břemeno tvrzení za břemeno důkazní, což vede k přísnějšímu posuzování žádostí a znemožnění meritorního přezkumu řady jiných žádostí. Krajský soud pak postupoval dle jazykového výkladu a zkoumal unesení důkazního břemene stěžovatelem, což dle jeho názoru nelze akceptovat.

[11] Koherentní právní úprava by podle představ stěžovatele měla vypadat tak, že prokázání splnění podmínek pro posouzení státu jako bezpečné země původu by mělo ležet na dané zemi, a i v případě, že stát dojde k závěru., že zemi původu lze hodnotit jako bezpečnou, nelze tento institut aplikovat, pokud žadatel předloží alespoň nějaké závažné důvody, pro které nelze zemi původu v jeho případě za bezpečnou považovat. V této souvislosti stěžovatel konstatuje, že s ohledem na bezpečnostní situaci na Ukrajině uvedl specifické obavy z mafie, proti které nebyla Ukrajina schopná a ochotná zasáhnout, a z toho důvodu stěžovateli hrozí vyšší stupeň nebezpečí, než jiným osobám.

[12] Stěžovatel uzavírá, že § 16 odst. 2 zákona o azylu byl aplikován v rozporu s čl. 36 procedurální směrnice, a proto nelze akceptovat postup správního orgánu (jenž byl aprobovaný krajským soudem), který se žádostí o mezinárodní ochranu meritorně vůbec nezabýval. Z těchto důvodů navrhuje, aby Nejvyšší správní soud zrušil rozhodnutí krajského soudu a vrátil mu věc k dalšímu řízení.

[13] Žalovaný navrhl zamítnutí kasační stížnosti.

[14] Nejvyšší správní soud posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozsudku krajského soudu (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel (§ 102 s. ř. s.) a je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

[15] Nejvyšší správní soud se dále ve smyslu § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle tohoto ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. Výklad zákonného pojmu „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, provedl Nejvyšší správní soud již ve svém usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS. O přijatelnou kasační stížnost se podle tohoto usnesení může jednat v následujících typových případech:

1) Kasační stížnost se dotýká *právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu.*

2) Kasační stížnost se týká *právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně.* Rozdílnost v judikatuře přitom může vyvstat na úrovni krajských soudů i v rámci Nejvyššího správního soudu.

3) Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit *judikatorní odklon*, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně.

4) Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského (městského) soudu shledáno *zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatele.*

[16] Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 11. 3. 2022, č. j. 6 Azs 306/2021 - 49, uvedl, že výklad provedený ve shora citovaném usnesení není plně využitelný, zvažuje-li Nejvyšší správní soud, zda je třeba výjimečně prolomit pravidla stanovená v § 75 odst. 1 a § 109 odst. 5 s. ř. s. a přihlédnout při posuzování kasační stížnosti ke skutečnostem, které nastaly až po vydání rozhodnutí krajského (městského) soudu, aby bylo zajištěno dodržení norem požívajících aplikační přednost ve smyslu čl. 10 Ústavy, jimiž ve věcech mezinárodní ochrany budou zejména čl. 2 a 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, resp. zásada *non-refoulement*. V těchto případech je třeba se s otázkou, zda je prolomení namístě, věcně vypořádat buď v rámci hodnocení přijatelnosti (viz např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 6. 2017, č. j. 9 Azs 14/2017 - 30), nebo shledat přijatelnost kasační stížnosti a uvedené otázce se věnovat v rámci meritorního přezkumu (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 2. 2021, č. j. 2 Azs 214/2020 - 46). Také při aplikaci § 104a s. ř. s. je totiž třeba postupovat tak, aby byly dodrženy mezinárodní závazky České republiky plynoucí z čl. 2 a 3 Úmluvy a zásady *non-refoulement* (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 3. 2022, č. j. 9 Azs 13/2022 - 32, nebo ze dne 14. 4. 2022, č. j. 5 Azs 212/2020 - 44).

[17] V nyní posuzované věci Nejvyšší správní soud shledal, že je nezbytné přihlédnout ke skutečnostem, k nimž došlo až po vydání rozhodnutí krajského soudu, a že ve světle těchto skutečností je kasační stížnost přijatelná.

[18] Skutečnost, že na Ukrajině došlo ke zcela zásadní změně situace způsobené invazí ozbrojených sil Ruské federace, která byla zahájena dne 24. 2. 2022 a která vyvolala brutální válečný konflikt, v jehož důsledku na Ukrajině denně umírají civilisté a do Evropy z této země proudí miliony válečných uprchlíků (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 3. 2022, č. j. 10 Azs 537/2021 - 31), je k okamžiku rozhodování Nejvyššího správního soudu všeobecně známou skutečností, kterou není třeba prokazovat.

[19] V době rozhodování krajského soudu, tj. dne 8. 10. 2021, však situace na Ukrajině nebyla takto vyhrocená a nedalo se hovořit o ozbrojeném konfliktu, který by zasahoval celé její území. Otázkou, zda a za jakých okolností má Nejvyšší správní soud povinnost vzít v potaz válku na Ukrajině, která vypukla během řízení o kasační stížnosti ve věci mezinárodní ochrany, se Nejvyšší správní soud zabýval v již zmíněném v rozsudku ze dne 10. 3. 2022, č. j. 10 Azs 537/2021 - 31, v němž konstatoval:

„Základním pravidlem rozhodování správních soudů je přezkum rozhodnutí správního orgánu na základě skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.). Citované pravidlo odráží přezkumný charakter správního soudnictví. V řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu (§ 65 a násl. s. ř. s.) správní soudy posuzují to, zda správní orgán na základě skutečností, v té době existujících a řádně a v potřebném rozsahu zjištěných, a na základě právního stavu platného v době jeho rozhodování rozhodl po právu. Rozhodování soudu není dalším stupněm správního řízení.

Z tohoto obecného pravidla však existují výjimky, vyžadované ústavním pořádkem, mezinárodním právem či právem EU, a to i v situaci pozdějších změn skutkového stavu. K prolomení § 75 odst. 1 s. ř. s. však soudy přistupují s obezřetností (srov. k tomu obecně rozsudek ze dne 9. 9. 2020, čj. 6 Afs 176/2019-31, body 20 až 24).

Jedna z těchto výjimek plyne z práva EU, konkrétně ze směrnice 2013/32/EU (tzv. procedurální směrnice). Podle čl. 4[6] odst. 3 směrnice platí, že členské státy zajistí, aby účinný opravný prostředek obsahoval úplné a ex nunc posouzení jak skutkové, tak právní stránky, včetně případného posouzení potřeby mezinárodní ochrany podle směrnice 2011/95/EU, a to alespoň v řízeních o opravném prostředku u soudu prvního stupně. Tento požadavek práva EU je tedy přímo použitelný na řízení před krajským soudem, nestanoví však povinnost zajistit stejný procesní komfort též pro řízení před NSS [srov. k tomu např. rozsudek NSS ze dne 26. 11. 2015, čj. 10 Azs 194/2015-32, body 22 až 24, nález ze dne 12. 4. 2016, sp. zn. I. ÚS 425/16 (N 66/81 SbNU 153), body 24 až 35, případně rozsudek NSS ze dne 19. 10. 2021, čj. 1 Azs 292/2021-51, body 28 až 30].*

Další výjimky plynou z práva na život a ochranu zdraví člověka, chráněných ústavou i mezinárodním právem (např. v čl. 2 a 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod). Rozšířený senát k tomu již před jedenácti lety poznamenal, že soud nemůže přehlédnout (bez ohledu na obsah žaloby či kasační stížnosti), pokud by byly dány důvody k ochraně žalobce před hrozící vážnou újmou v zemi původu, které žalovaný nezohlednil za situace, kdy již nepřichází v úvahu žádné další řízení, v němž by mohla být ochrana poskytnuta. Pokud má tedy například soud k dispozici poznatky o tom, že žadateli je nezbytné poskytnout doplňkovou ochranu podle § 14a zákona o azylu, neboť její neposkytnutí by bylo narušením zásady non-refoulement a ochranu již nelze poskytnout v jiném řízení, rozhodnutí žalovaného zruší, aniž by taková skutečnost musela být vůbec výslovně namítána (usnesení rozšířeného senátu ze dne 8. 3. 2011, čj. 7 Azs 79/2009-84, č. 2288/2011 Sb. NSS, bod 23).

Podobně i novější judikatura uvádí, že soud včetně NSS bude povinen prolomit pravidlo stanovené v § 75 odst. 1 s. ř. s. z důvodu možného porušení Úmluvy pouze ve výjimečných případech (v rozsudku ze dne 4. 2. 2013, čj. 8 Azs 27/2012-65, bylo konkrétně v sázce právo na respektování rodinného a soukromého života dle čl. 8 Úmluvy). A to tehdy, pokud (1) stěžovatel v řízení před soudem uvede skutečnosti, které nastaly až po právní moci rozhodnutí správního orgánu, (2) tyto skutečnosti nebyly bez vlastního zavinění stěžovatele předmětem zkoumání správního orgánu, (3) zároveň se o těchto skutečnostech lze domnívat, že by mohly být relevantní pro možné udělení doplňkové ochrany, a (4) soud neshledá dostatečné záruky, že tyto nové skutečnosti budou dodatečně posouzeny v novém správním řízení (...).

---

* Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany, Úř. věst. L 180, 29. 6. 2013, s. 60-95

Jistě i v nynější věci by bylo možné stěžovatele odkázat na to, aby podal novou žádost o mezinárodní ochranu. V sázce je však, na rozdíl od věci 8 Azs 27/2012, ochrana života stěžovatele, nikoli „jen" ochrana rodinného a soukromého života. Azylový příběh stěžovatele nezakládá na první pohled žádost zjevně nedůvodnou. Nynější situace na Ukrajině je nadto, jak již NSS podotkl výše, bezprecedentní. Nedá se srovnávat s ničím, čemu doposavad azylová judikatura NSS čelila. Na Ukrajině probíhají intenzivní boje, milióny ukrajinských uprchlíků již dorazily do Evropy či jsou na cestě. Rovněž české orgány řeší potřeby velkého množství uprchlíků z Ukrajiny, zajišťují jejich pobytový titul a otázky související. Právě proto také vláda dne 2. 3. 2022 přijala – z důvodu nutnosti reagovat na migrační vlnu velkého rozsahu – usnesení o vyhlášení nouzového stavu pro území České republiky (č. 43/2022 Sb.). O dva dny později přijala Rada EU rozhodnutí 2022/382, kterým stanovila, že nastal případ hromadného přílivu vysídlených osob z Ukrajiny a zavedla jejich dočasnou ochranu.[**]

Za této specifické situace není namístě odkazovat stěžovatele na možnost podat si novou žádost o mezinárodní ochranu. (...)"

[20] Nejvyšší správní soud dospěl v souladu se svými dalšími nedávnými rozhodnutími (viz rozsudky ze dne 25. 3. 2022, č. j. 8 Azs 336/2021 - 33, ze dne 24. 3. 2022, č. j. 1 Azs 36/2022 - 31, ze dne 31. 3. 2022, č. j. 9 Azs 13/2022 - 32, ze dne 8. 4. 2022, č. j. 5 Azs 86/2021 - 33, ze dne 14. 4. 2022, č. j. 5 Azs 212/2020 - 44, ze dne 22. 4. 2022, č. j. 5 Azs 218/2020 - 28 a č. j. 5 Azs 227/2020 - 52) k závěru, že ani v nyní posuzované věci není vzhledem k bezprecedentní situaci na Ukrajině namístě stěžovatele odkázat na možnost podat novou žádost o udělení mezinárodní ochrany či na využití institutu dočasné ochrany ve smyslu zákona č. 65/2022 Sb., o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace, u něhož navíc nelze předjímat, že se bude i na stěžovatele, který na území ČR přicestoval dlouho před 24. 2. 2022, skutečně vztahovat.

[21] V nyní posuzované věci žalovaný zamítl žádost stěžovatele jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 2 zákona o azylu, jelikož Ukrajina byla s účinností ode dne 23. 3. 2019, s výjimkou území tehdy kontrolovaných Ruskou federací, resp. proruskými separatisty, zařazena na seznam tzv. bezpečných zemí původu obsažený ve vyhlášce č. 328/2015 Sb. Jak však konstatoval Nejvyšší správní soud v citovaném rozsudku ze dne 10. 3. 2022, č. j. 10 Azs 537/2021 - 31, od 24. 2. 2022, jakož již v celé řadě následujících rozhodnutí, Ukrajina bezpečnou zemí původu není a danou vyhlášku již nelze nadále ve vztahu k Ukrajině použít. Ani střední a západní část Ukrajiny nezůstala válkou nedotčena, byť zde prozatím přímé pozemní ozbrojené střety neprobíhají, nicméně řada míst v těchto oblastech se stává cílem ruských raketových či leteckých útoků, které si již rovněž vyžádaly oběti i z řad civilního obyvatelstva. Nelze vyloučit, že se terčem těchto útoků stane i Zakarpatská oblast, ze které pochází stěžovatel.

[22] S ohledem na zásadní změnu bezpečnostní situace v zemi původu bude nyní povinností žalovaného, aby se žádostí stěžovatele meritorně zabýval, jelikož není nadále na

---

[**] Prováděcí rozhodnutí Rady (EU) 2022/382 ze dne 4. března 2022, kterým se stanoví, že nastal případ hromadného přílivu vysídlených osob z Ukrajiny ve smyslu článku 5 směrnice 2001/55/ES, a kterým se zavádí jejich dočasná ochrana. Úř. věst. L 71, 4. 3. 2022, s. 1-6

místě, aby postupoval podle § 16 odst. 2 zákona o azylu vzhledem k tomu, že Ukrajinu již nelze považovat za bezpečnou zemi původu. Je třeba, aby se žalovaný s přihlédnutím k aktuální bezpečnostní situaci v zemi původu stěžovatele zabýval především podmínkami pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a odst. 1 a 2 písm. c) zákona o azylu. V této souvislosti musí žalovaný rovněž důkladně posoudit, zda by stěžovateli byla v nastalé situaci poskytnuta účinná ochrana státními orgány před potenciálními násilnými praktikami ze strany mafie.

[23] Nejvyšší správní soud uzavírá, že je na žalovaném, aby znovu posoudil žádost stěžovatele ve světle aktuální situace na Ukrajině a z ní vyplývajících důsledků a rovněž i z hlediska veškerých dosud nastalých rozhodných skutečností, které by mohly odůvodňovat udělení mezinárodní ochrany. Pro úplnost Nejvyšší správní soud uvádí, že se vzhledem k naprosto nové situaci na Ukrajině nezabýval původními kasačními námitkami, neboť by to bylo i pro další řízení v této věci nadbytečné.

[24] Nejvyšší správní soud z uvedených důvodů v souladu s § 110 odst. 1 a 2 písm. a) ve spojení s § 78 odst. 1 a 4 s. ř. s. zrušil rozsudek krajského soudu i rozhodnutí žalovaného a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

[25] Podle § 110 odst. 3 věty druhé s. ř. s. rozhodne Nejvyšší správní soud v případě, že zruší podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. rozhodnutí žalovaného, o nákladech řízení o kasační stížnosti i o nákladech řízení před krajským (městským) soudem. Náklady řízení tvoří v tomto případě jeden celek a Nejvyšší správní soud tak rozhodl o jejich náhradě výrokem vycházejícím z § 60 odst. 1 s. ř. s. Stěžovatel byl na základě rozsudku Nejvyššího správního soudu ve věci úspěšný. Z obsahu soudních spisů je však patrné, že mu žádné náklady nevznikly, neboť od soudních poplatků byl ze zákona osvobozen a odměnu ustanoveného zástupce platí podle § 35 odst. 10 s. ř. s. stát. Proto Nejvyšší správní soud rozhodl, že stěžovatel nemá právo na náhradu nákladů řízení před krajským soudem, ani na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

[26] Stěžovateli byl usnesením krajského soudu ze dne 1. 9. 2021, č. j. 20 Az 18/2021 - 30 ustanoven zástupcem Mgr. Ladislav Bárta, advokát, se sídlem Purkyňova 787/6, Ostrava. Zástupce ustanovený v řízení před krajským soudem, je-li jím advokát, zastupuje navrhovatele i v řízení o kasační stížnosti. Hotové výdaje a odměnu za zastupování platí v takovém případě stát (§ 35 odst. 10 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud přiznal ustanovenému zástupci odměnu za jeden úkon právní služby, a to podání a doplnění kasační stížnosti [§ 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky o advokátním tarifu] ve výši 3 100 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d) a § 7 bod 5. téže vyhlášky], k čemuž náleží náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč [§ 13 odst. 4 téže vyhlášky]. Ustanovený zástupce před Nejvyšším správním soudem ani na výzvu nedoložil, že je plátcem daně z přidané hodnoty, a doklad o tom se nenachází ani ve spise krajského soudu. Celková odměna proto činí částku ve výši 3 400 Kč, která mu bude vyplacena do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í :
Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

pokračování

V Brně dne 27. května 2022

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu